

קט:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

וספר מתא כמותרין ועומדין. פי' בקונטרס משום דשנחמא כיון דעל על לך חשיב פסידא דלא הדר ולימא דרנא גופיה אית ליה צפ' לא יתפור (צ"ב דף כה. וס) דשנחמא ממילא נפקא אלא להכי קרי ליה הכא פסידא דלא הדר לפי שנחמא שעה שלימדו שינושים ונתבטלו כל לימוד לא חמת א":

צ א ב מו" פ"י מהל' זכירות הלכה ו טור ש"ע ח"מ" של ט"ף ג: ג א ד ט"ש"ש"ס ס"ס ט"ף ד: ז ה ו מ"י פ"ו מהל' זכירות הלכה ה ו י"ב אלפס ס"ו ועוד פ"ו דף ק"ג: ז מ"י פ"ב מהל' זכירות הלכה כג וז"ל מפירושו ש"ס ספק כחנא קמא כחנא ע"ין ממ ט"ש"ע"ה"ס" פה ס"ע ק"י:

הגהות הב"ח
(א) ג"י שגלה דנשי לאיסתולקא:

גלין הש"ס
ג"י נופא א"ר מניווי. צ"טוה מקוללת כ' צ"טוה ה"ל"ט" פ"ה שלח ח"ט"ה צ"ה דנ"ר א"ר ח"ט"ה ש"ס (משום דנשי מ"י) [ח"ט"ה דנ"ר דנשי מ"י] וכו"ה א"ר ח"ט"ה צ"טוה קמא דף ק"י ע"ה:

מוסף רש"י
וספר מתא. מתקשר את אשוי בעיה מתפורת (יע"ר) ז"א לנדר (ב"ב ב"א). כמותרין ועומדין דמי. שלח יקלעו ואל קלעו מסקל ליה בלא אחריימא, אע"פ שלח ח"ט"ה ש"ס לכן פסידא דלא הדר. כגון אלו, שמתבטלת הדינה וכו'. הדר מתקן והסוכה כחנא ספק מורה נטעוה (ש"ס). דמשכין פרידיסי. כחנא לחבריה לעשר שנין. שאילגה עשר שנים ומחור לעליה בלא מעות, דכחנא ליה משמטל עניא אינן מיפוק ארעא דין בלא כסף (כתובות צ"ה). יבש האינן או נקצין. מי שמטען אינן למחור לו הני משמטת דסוכה דכחנא נמשטל עניא אינן מיפוק ארעא דלא בלא כסף, שניהם אסורים בו. לנפק עניא ושוקף, דלי שרף ליה לך בלא קנהא דמלוג ואל שרף לא מלוג בלא קנהא דלוג (יע"ר) ש"ס.

מוסף תוספות

א. ואוחה שעה אין יכולין להחזיר לעולם. מ"ס צ"ב כ"א: [נמשטע דכ"ש] דמי בטל דם או יומים ומע מעסק ליה בלא התראה וכן עשה רבי. משעה מדיק קומן ש"ס. ג. [ש"ל] דיעו האי הויכר. מ"ס ה"ל"ט. ג. אמר רב מניווי. מ"ס ה"ל"ט. ד. ת"א. אלא פירא הוי. מ"ס ה"ל"ט. ה. בכל שבת שישבחה. מ"ס ה"ל"ט. ו. כי היכי דלא יפסיד בעל הבית. מ"ס ה"ל"ט. ז. [נ"ב] דיבוננו הוא הוי בכלל שבת הקרקע [הלכך]. מ"ס ה"ל"ט. ח. [ב]מכנתא. מ"ס ה"ל"ט. ט. הקרקע. מ"ס ה"ל"ט. י. הלכך. אפילו יבש בומנו קרנא הוי. מ"ס ה"ל"ט. י"א. דאיסורא איכא. מ"ס ה"ל"ט. י"ב. דחמס. מ"ס ה"ל"ט. י"ג. מ"י. מ"ס ה"ל"ט. י"ד. הלכך קרנא הוי. מ"ס ה"ל"ט. י"ו. כל כמה דלא קתני יבש דמשמע שלא בומנו. מ"ס ה"ל"ט. י"ז. שאינם יבשים ממש אלא. ר"ס.

וספר מתא כמותרין ועומדין דמי כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר כמותרין ועומדין דמי שתלא דאמר ליהו הבו לי שבחאי דבעינא למיסק לארעא ישראל אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל אמר ליה הבו ליה שבחיה א"ל רבא איהו אשבח ארעא לא אשבח א"ל אנא פלגא דשבחא קאמינא לך א"ל עד האידינא הוה שקיל בעל הבית פלגא ושתלא פלגא השתא בעי למייתב מנתא לאריסא א"ל ריבעא דשבחא קאמינא סבר רב אשי למיור ריבעא דהוא דנקא דאמר רב מניווי בריה דרב נחומי באתרא דשקיל שתלא פלגא ואריסא תילתא האי שתלא דבעי לאסתלוקי היבין ליה שבחא ומסלקין ליה כי היכי דלא נמטיה הפסד לבעל הבית אי אמרת בשלמא ריבעא דהוא דנקא שפיר אלא אי אמרת ריבעא ממש קא מטי ליה פסידא לבעל הבית פלגא דנקא א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי ולימא ליה אנת מנתא דילך הב ליה לאריסא ואנא מנתא דילי מאי דבעינא עבידנא ביה אמר כי מטיית לשחיית קדשים תא ואקשי לי גופא אמר רב מניווי בריה דרב נחומי באתרא דשקיל שתלא פלגא ואריסא תילתא האי שתלא דבעי (ו) איסתלוקי היבין ליה שבחיה ומסלקין ליה כי היכי דלא ליפסוד בעל הבית (א) אמר רב מניווי בריה דרב נחומי יקופא סבא פלגא דשטפה הניא ריבעא (ז) ההוא גברא דמשכין פרידיסי לחבריה לעשר שנין וקש לחמש שנין אביי אמר הפירא הוי רבא אמר קרנא הוי וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות מיתבי (י) יבש האינן או נקצין שניהם אסורים בו כיצד יעשו ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות מאי לאו יבש דומיא דנקצין מה נקצין בומנו אף יבש בומנו וקתני ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות אלמא קרנא הוי לא נקצין דומיא דיבש מה יבש בלא זמנו אף נקצין בלא זמנו ת"ש (י) נפלו לה גפנים ויתיים וקנים ימכרו

מה נקצין בומנו. דלון דרך לקצוץ שלח זומנו ולהפסיד פירות ועוד (א) דלמתינן בפרק לא יתפור (צ"ב דף ק"ג.) האי דיקלעו דטעון קבא אסור למיקניה ואית דגרסי אפכא יבש זומנו ואין נראה ל"י: (ב) מה יבש ש"א בומנו. (ג) יבש משמע שלח זומנו מלל קמני הוקין ואע"פ דהוקין נמי משמע שלח זומנו דלמתינן (ד) בסמוך אימא דהוקינו (ה) הוקינו משמע זין זומנו זין שלח זומנו אכל יבש לא משמע אלא שלח זומנו: (ו) אף נקצין ש"א בומנו. ו"א"ת ואמאי איצטריך ליה לזני אף נקצין שלח זומנו והא מעיקרא אף פריך אלא מיבש דהוה דומיא דנקצין אכל מנקצין זומנו לא פריך משום דאיכא למימר דנקצין זומנו היינו לאחר שיבש שלח זומנו (ז) והשתא דזני ליה מיבש תו לא קשיא ליה לזני ז"ל דמעיקרא נמי קשיא ליה מנקצין דנקצין משמע סתמא אחר שיבש זומנו כמו שדרכו (ח) והא דקאמר (ט) מה נקצין זומנו חף יבש זומנו משום שרואה להקשות משניהם א"ל נמי לא יצטריך אלא לאפוקי דלא נידוק אפכא נקצין לומיא דיבש דמשמני חמר הכי:

נפלו לה ויתיים וקנים ימכרו וילקח בהן קרקע ובע"א אוכל פירות. אכל לא יקצוץ עניס אלמא קרנא הוי וקשה לאזי דלמר עניס פרי הוי במקום שאין פרי אחר ומינה דמאי פריך דהתם ע"כ מיירי (א) שעושין קלת פירות מדפליג התם (ב) רבי יהודה ואמר לא תמכור מפני שבת בית אציה ומוקי ליה התם צדה שאינה שלה ו"ל ליכא פירות כולל מה שבת בית אציה יש הלא צל השדה לא ייחס לעמוד שם יותר אחר שנמיבשו והבעל יקון אותם לעניס וכן משמע נמי מעיקרא דבעי לאוקמי פלוגתייהו צנפלו לה ויתיים צדה שלה ופליגי אכל צדה שאינה שלה דברי הכל ימכרם ופריך והא עזדים וקנים ושפחות דהוי כנפלו צדה שאינה שלה ופליגי והנהו עזדים ושפחות ע"כ שעושין

משכן לו כרס צמשכתא דסורא א"י צנכייטא: וקש. הוקין וזומנו צמשכתא קאי: מה נקצין זומנו. שאין אדם קוצץ אינן שעושה פירות אלא זומנו שחולל לעשות פרי דכיון דלאו ארוחיה לאו פירא הוא ולאו אדעתא דהכי נחת: נפלו לה. לאשה. משניסת מת אציה ונפלו לה צירוסה:

א"ל אנה פלגא נשנחא קאמינא. כדרך שאר שתלים שאין מסתלקין: השפא קצעי למוסב מנתא לאריסא. כלומר כיון דמיסתלק לו בלא זמנו אמאי שקיל פלגא נשנחא עד האידינא הוה שקיל צעל הבית פלגא צפירות וזה היה עושה זה על עבודתו קמטט אריסין השתא קצעי למוסב מנתא לאריסא

וספר מתא כמותרין ועומדין דמי כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר כמותרין ועומדין דמי שתלא דאמר ליהו הבו לי שבחאי דבעינא למיסק לארעא ישראל אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל אמר ליה הבו ליה שבחיה א"ל רבא איהו אשבח ארעא לא אשבח א"ל אנא פלגא דשבחא קאמינא לך א"ל עד האידינא הוה שקיל בעל הבית פלגא ושתלא פלגא השתא בעי למייתב מנתא לאריסא א"ל ריבעא דשבחא קאמינא סבר רב אשי למיור ריבעא דהוא דנקא דאמר רב מניווי בריה דרב נחומי באתרא דשקיל שתלא פלגא ואריסא תילתא האי שתלא דבעי לאסתלוקי היבין ליה שבחא ומסלקין ליה כי היכי דלא נמטיה הפסד לבעל הבית אי אמרת בשלמא ריבעא דהוא דנקא שפיר אלא אי אמרת ריבעא ממש קא מטי ליה פסידא לבעל הבית פלגא דנקא א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי ולימא ליה אנת מנתא דילך הב ליה לאריסא ואנא מנתא דילי מאי דבעינא עבידנא ביה אמר כי מטיית לשחיית קדשים תא ואקשי לי גופא אמר רב מניווי בריה דרב נחומי באתרא דשקיל שתלא פלגא ואריסא תילתא האי שתלא דבעי לאסתלוקי היבין ליה שבחיה ומסלקין ליה כי היכי דלא ליפסוד בעל הבית (א) אמר רב מניווי בריה דרב נחומי יקופא סבא פלגא דשטפה הניא ריבעא (ז) ההוא גברא דמשכין פרידיסי לחבריה לעשר שנין וקש לחמש שנין אביי אמר הפירא הוי רבא אמר קרנא הוי וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות מיתבי (י) יבש האינן או נקצין שניהם אסורים בו כיצד יעשו ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות מאי לאו יבש דומיא דנקצין מה נקצין בומנו אף יבש בומנו וקתני ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות אלמא קרנא הוי לא נקצין דומיא דיבש מה יבש בלא זמנו אף נקצין בלא זמנו ת"ש (י) נפלו לה גפנים ויתיים וקנים ימכרו

מה נקצין בומנו. דלון דרך לקצוץ שלח זומנו ולהפסיד פירות ועוד (א) דלמתינן בפרק לא יתפור (צ"ב דף ק"ג.) האי דיקלעו דטעון קבא אסור למיקניה ואית דגרסי אפכא יבש זומנו ואין נראה ל"י: (ב) מה יבש ש"א בומנו. (ג) יבש משמע שלח זומנו מלל קמני הוקין ואע"פ דהוקין נמי משמע שלח זומנו דלמתינן (ד) בסמוך אימא דהוקינו (ה) הוקינו משמע זין זומנו זין שלח זומנו אכל יבש לא משמע אלא שלח זומנו: (ו) אף נקצין ש"א בומנו. ו"א"ת ואמאי איצטריך ליה לזני אף נקצין שלח זומנו והא מעיקרא אף פריך אלא מיבש דהוה דומיא דנקצין אכל מנקצין זומנו לא פריך משום דאיכא למימר דנקצין זומנו היינו לאחר שיבש שלח זומנו (ז) והשתא דזני ליה מיבש תו לא קשיא ליה לזני ז"ל דמעיקרא נמי קשיא ליה מנקצין דנקצין משמע סתמא אחר שיבש זומנו כמו שדרכו (ח) והא דקאמר (ט) מה נקצין זומנו חף יבש זומנו משום שרואה להקשות משניהם א"ל נמי לא יצטריך אלא לאפוקי דלא נידוק אפכא נקצין לומיא דיבש דמשמני חמר הכי:

נפלו לה ויתיים וקנים ימכרו וילקח בהן קרקע ובע"א אוכל פירות. אכל לא יקצוץ עניס אלמא קרנא הוי וקשה לאזי דלמר עניס פרי הוי במקום שאין פרי אחר ומינה דמאי פריך דהתם ע"כ מיירי (א) שעושין קלת פירות מדפליג התם (ב) רבי יהודה ואמר לא תמכור מפני שבת בית אציה ומוקי ליה התם צדה שאינה שלה ו"ל ליכא פירות כולל מה שבת בית אציה יש הלא צל השדה לא ייחס לעמוד שם יותר אחר שנמיבשו והבעל יקון אותם לעניס וכן משמע נמי מעיקרא דבעי לאוקמי פלוגתייהו צנפלו לה ויתיים צדה שלה ופליגי אכל צדה שאינה שלה דברי הכל ימכרם ופריך והא עזדים וקנים ושפחות דהוי כנפלו צדה שאינה שלה ופליגי והנהו עזדים ושפחות ע"כ שעושין

(א) [ע"י פ"א"י ומוס' צ"ב כ"א:] (ב) כבתי ליהא חיבת, להו (ג) צ"ל ואמר. ריש"ש וכו"ה בכתי"ה (ד) [נ"ע] ממוטט לה"ע (ה) לעל ע"ה, (ו) ממוטט ע"ה, (ז) באר"ה הוהו. (ח) [נ"ע] ממוטט וכו"ה. (ט) באר"ה וכו"ה ריש"ש (י) באר"ה וכו"ה. (יא) אהר פרווריה, (יב) ר"מ מ"ז וע"י רש"ל וכו"ה (יג) בדפ"ר. (יד) [נ"ע] ממוטט לחלוק, (ט) [נ"ע] ממוטט דמקל, (ז) [נ"ע] ממוטט ממוטט ועומדין כ"ל, (ט) [נ"ע] מוס' צ"ב כ"א. ד"ה כספר מתא, (ט) ס"ל רש"י.

רבינו הגנאל

... כולו (נ) מותרין ועומדין דמי. כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר כמותרין ועומדין דמי ומסלקין ליה כי היכי דלא נמטיה הפסד לבעל הבית אי אמרת בשלמא ריבעא דהוא דנקא שפיר אלא אי אמרת ריבעא ממש קא מטי ליה פסידא לבעל הבית פלגא דנקא א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי ולימא ליה אנת מנתא דילך הב ליה לאריסא ואנא מנתא דילי מאי דבעינא עבידנא ביה אמר כי מטיית לשחיית קדשים תא ואקשי לי גופא אמר רב מניווי בריה דרב נחומי באתרא דשקיל שתלא פלגא ואריסא תילתא האי שתלא דבעי לאסתלוקי היבין ליה שבחא ומסלקין ליה כי היכי דלא ליפסוד בעל הבית (א) אמר רב מניווי בריה דרב נחומי יקופא סבא פלגא דשטפה הניא ריבעא (ז) ההוא גברא דמשכין פרידיסי לחבריה לעשר שנין וקש לחמש שנין אביי אמר הפירא הוי רבא אמר קרנא הוי וילקח בו קרקע והוא אוכל פירות מיתבי (י) יבש האינן או נקצין שניהם אסורים בו כיצד יעשו ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות מאי לאו יבש דומיא דנקצין מה נקצין בומנו אף יבש בומנו וקתני ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות אלמא קרנא הוי לא נקצין דומיא דיבש מה יבש בלא זמנו אף נקצין בלא זמנו ת"ש (י) נפלו לה גפנים ויתיים וקנים ימכרו

(א) ד"ב דנ"ב (ב) כו ה"א כה"ש ע"ד ק"י. ואלו (ג) א"ה. ס"ה.

המקבל שדה מחבירו

פרק תשיעי בבא מציעא קי.

עין מושפט נר מצוה

בד א מיי פכ"ב מהל'
אישות ה' כג סג
עשין מה טושי"ע א"ש"ע סי'
פה סעף ד':
בד ב מיי פ"ז מהלגות
שכירות הלכה ו סג
עשין פט טור ש"ע ח"מ
סי' ק סעף א וסי' שז
סעף ג':
ג מיי פ"ג סג
טושי"ע ח"מ סי' ק
שז וסי' שז סעף ד':
בד ד טושי"ע א וסי' ק
סעף א':
בד ה מיי פ"ח מהל'
שלוחן וסופתין הל'
ה סג עשין קט טושי"ע
ח"מ סי' של סעף ה':

מוסף רש"י

האי משכנתא דסורא
דכתבי הכי כו'. ומקנתא
דכתיב הוה ק' משכנתא.
משוה דמלוה לחבירו על
שדה אסור לחלו הפירות
משוה רבית. אכל גבייתא
מומר, עשין משכנתא
דסורא. שנתיה עשר מה
על שדה ולפוק עשר שנים
חזיר הקרקע לבעל חסות
והמלא קויה פירות של כל
שנה במנה ואין אלא ד'
רביע. והע"פ ששון הפירות
כפליט. שהי הוא קריב
לשכר וקריב לנפסק.
שמקבל פירות כל שנה במנה
ואפילו בשנה שדיון של
יהוה שון פירות השנה דינר
(רשב"ם ב"ב לז).

מוסף תוספות

י"ו. הריב"ז. ר"פ. י"ט. כ"ל.
דאי הוה עושה קצת
פירות לא היה המלוה
מתרעם דעמט פירות
טובים יותר מכל הפירות
שיכולין להיות בקרקע
שילקח בדמי עצים, ועוד
מדמקשה עליה כריש
האילן. מ"ס. ה"א"ש.
א. [ו]אם כל כח מחוק לא
יאה נאמן דאיכא למימר
במשכנתא דסורא אתא
לידיה. מ"ס. ה"א"ש.
ב. ודאי ה"כא שהמעבר
טוען במשכנתא אתא
לידך מהימן. אבל. מ"ס.
ה"א"ש. ג. מהא. מ"ס.
ה"א"ש. ד. [והדר פיר']
ואי לא מחי לפי שהיה
סבור שלא נתקנה מחאה
בענין זה מן הטעם
שפירשו מאי וכי יפסיד
בכך, ומהדר ליה איהו
דאפסיד אנפשיה ודאי
יפסיד ויפסיד כי אם לזה
נתקנה מחאה. ע"מ"ק כ"ט
מ"ס. ש"מ. ה. נ"ע שטמ"ק
בשם חז"ל שאנין שמבאר
באורכה. ו. אותו הלשון
במשלם שניא אילין וכו'
כדי שיאכל פירות בחיור.
מ"ס. ה"א"ש. ז. כלומר מי
מתקני רבין מילתא דאתי
לידי תקלה. מ"ס. ה"א"ש.

כשעושי קנת מלכא דלי לאו הכי מה מכירה שייך בהם דמי יקנה וה"ל מיידי דאיכא צויםים קנת פירי ולכן הוה קרנא אפילו לאבי ולפי שאין עושיין אלא פירות מועטין ילקח בהן קרקע ואכל פירות^א וזהו טובת שניהם אצל צשמעמין דליכא פרי^ב או העצים מיקרו פרי לאבי וי"ל דמ"מ מוכח שפיר דקרנא הוה אפילו כשיש לגמרי ולהכי קאמר מנא קמא ילקח בהן קרקע אפילו מעתה עושיין קנת פירות לטובתו של בעל ופליג^ג ארשב"ג דלאמר לא תמכור משום שצמ צמ אביה ולא מיישינן לטובת הבעל כל זמן שעושיין קנת פירות עד שמיישם לגמרי ואז ילקח בהן קרקע אצל לאבי דלאמר פירי הוה וכשיישם לגמרי נוטל^ד בעל הבית את כל אס כן אין זה טובת הבעל מה שלקח בהן קרקע ואוכל פירות משלו כי טוב לו יותר להמתין מעט עד שמיישם לגמרי ויהא הכל שלו: א"ל רבינא א"ר אשי משכנתא דסורא אם אמר לקוחה היא בדי ה"ג דנאמין בו'. אלא ודאי לא מהימן הקשה הכי רבי אלחנן דהא תנן (ב"ב דף ק"ב). חוקת הצמים כי חוקת ג' שנים^א ואומר ר"י^ב דהתם צטוען שמחוקי בה בגזול הוא חוקה שהיה לו למחות תוך שלש כי יודע צדאי כיון שסכסך לה בגזול אס ישמרו לו ג' שנים ולא ימחה שיטעון על ידי ג' שנים שהיה שלו ולכן היה לו למחות שידוע לכל שמקנו חכמים למחות תוך שלש ואס לא מיתה הספיק אצל צשמעמנתא אס תנו לידו סכסך המקשה כי לא תנו חכמים^ג אין לחוש שאחר ג' יטעון שקר וא"ת אס כן לעולם יהיה בעל הקרקע נאמן לומר שבגזול הוא צא מגו דאי צעי אמר צשמעמנתא אס אלא או לפירות הורדתיך וי"ל דהוי מגו צמקוס עדים דאנן סהדי אס היה צא בגזול לא היה שמיק אלא היה מוחה אי מני אין זה מגו שאין טוען צרלון משכנתא היה או לפירות הורדתיך לפי שצבול להניא אס הפירות שבצב אכל אי נמי חשיב מגו להניא כיון שאכלה שני חוקה וקשה דעממא דבשלא שנים הוה חוקה משום דעד שלש שנים מיוחדר איניש צשטריה טפי לא מיוחדר והשתא הלא ע"כ צריך לשמור לעולם כי שנת יטעון ו משכנתא היא וע"כ נראה דלא צעי למימר שלא יהא נאמן [לומר] לקוחה היא צדי דמחאה נראה דלא הממטקן שלא יוכל להחזיק ולטעון לקוחה היא צדי דמחאה נראה דלא מהניא אלא כשאומר פליגא אכיל ארעאי בגזלותא ומשני רב אשי דאיצעי ליה למחוי ולומר תוך שלשה דעו כי משכנתא היא צדי דחשיבא שפיר מחאה צבי האי גוונא^א וכי האי גוונא יש לפרש צבי חוקת הצמים (שם דף לה: ושם) גבי ואי טעין ואמר לפירות הורדתיך נאמן^ב והף על גב דהתם רב אשי פריך לרב כהנא ואי לפירות אחתיה מאי הוה ליה למיעבד ורב כהנא משני דאיצעי ליה למחוי ומייטי ראייה ממשכנתא דסורא וצשמעמין רב אשי משני איצעי ליה למחוי וכן משני רב אשי התם צבהוה פירקא (דף לה.) גבי האי מאן דצינן דקלא לחצריה איכא למימר דרב אשי התם קיבל שניא מרב כהנא ולהכי משני ליה אייהו נמי הכי: ה"א משכנתא דסורא בו'. אע"ג דהא גופא דהכא אפשר דמשכנתא דסורא הוה שייך שפיר לאקשויי צהאי לישנא לפי שמשכנתא דסורא הוה קיס ליה שתקנו חכמים לעשות^א להכי קאמר אלא מעתה מקנת משכנתא דסורא וכו':^א

ימכרו וכו'. אלמא קרנא הוה דאי פירא הוה הא תקון רבנן פירות לבעל: והוקינו. קפלה עליהן זקנה צלל זמנן: לאו מי אוקימנא. צמחצות צפרק האשה שנפלו לה נכסים (דף ע"ט): צודה אחרת. שלא יהיה הקרקע שלה שהיו דקלים צודה של אחרים דהא כלילא קרנא לידה לגמרי אי אחרת^א לישקלינהו בעל לכולהו: הוה אטורא. שטר משכנתא דסורא^ב צמישלם שניא אלין ולא פירש צו מנין השנים: הכי גרסינן וקדים מלוה ואכלינהו לפירי. דשנה שלשית מקמי דנתבעיה לדינא: קרקע צחוקה צעליה עומדת. אע"ג דלא מצעיה עד לאחר אכילת פירות אכן צתר קרקע אוליין וכי מספקא לן שנה זו שלק על מי אוקי ארעא צחוקה מריה ושלק דקין אכלינהו לפירי: צחוקה אוליין עומדות. כיון דקדים ואכלינהו ואמא לאפוקי מיניה נייטי ראייה דלא שלק הוה דצמר אכילת פירות אוליין: והא קי"ל הלכא כרב נחמן צדיני. ורב נחמן קרקע גבי שוכר מרחץ עומדת קאמר גבי שוכר מרחץ משנים עשר והוצים לשנה מדינר והצ להם צשוואל (לעיל דף ק"ב): ואפילו צא צחוקה אחר כולו למשכיר כשתבעיה השנה: הני מילי מילתא דלא עבידא לאיגלווי. כלומר צתר קרקע ודאי אית לן למיזל ומיהו הני מילי צספק שאין עומד לעולם להתצמר כי הוהו דמספקא לן צין^א אס תפיס לשון צשאון ואי תפיס לשון אחרון: אכל הלא מילתא עבידא לאיגלווי. צחוקה שיבאו עדי שטר ויעידו: ואטרוחי צי דינא סרי וימני. שמה הדין עם המלוה ואס נוניאנו מידו עמדין אנו לחזור ולגצותו מיד הלוה לאחר זמן: מלוה אומר חמש וכו'. מילתא אחריתי^א היא. מלוה ולוה צצאו לדין מלוה אומר חמש שנים מושכנת לי ואין השטר לפנינו ולוה אומר שלש וכבר אכלתה שלש: מגו דאי צעי אמר לקוחה היא צדי. לעולם ואכלתיה שני חוקה ואצד השטר ממני: לא סבירא להו הא דאמר רב יהודה. ולא אמרינן מגו שהצריס מוכיחין שהוה רמאי שאמר אצל השטר והאי שטר לא דמי לטטר צדיני דאילו שטר צדיני לעדות שמכרה לו הוא צא וכל עולם תאמר זה להוה צו אמר רבנן ציה עד תלת שנין מני לאחזקורי איניש צשטרא טפי לא מיוחדר דקסבר לא ילא עוד ערעור עליה אכל זה שהוה מודה ששטר משכנתא הוה לראייה מנין שנים של אכילת פירות לגבינא דאכילת פירות דמנין השנים קאי ומיוחדר וזיר ציה דלא לירכס ליה עד כלות השנים והאי דקאמר אירכס לא מהימן דמיכבש הוה דכציה וכו': אלא מעסה. אדרב יהודה קפריך דאמר אי צעי אמר לקוחה היא צדי: הכי נמי דמהימן. וכי עביד רבנן מילתא דאתי צה לדי רמאות כי האי: סקון רבנן למרי ארעא דיהיב טסקא. למלכא: וכרי כריא. מתקן החריץ סביבות הגבולים: ואי ארעא קניא הוה. דלית ליה טסקא וכריא נמי לית ליה מאי לעביד: למחוי. הוה יודעים שלא מכרתיה לו אלא היא משכון צדו: הכי גרסינן הא צאטרע דשקיל אריסא פלגא הוה צאטרע דשקיל אריסא טילתא. שמתל ככולי מילתא: לימייס או להצדיס ושבתות ושכרתיו צמעות. וכל נאמן דקאמר צצצועת היסת הוה: אנו השצתנו. ואין לצע"מ צמה שהצצחו ימומייס כלום: ספק

א) צמיי לא גרסי' לי ועי' צספר כוס יטעות, ב) [צמחצות יג. קידושין ע"ג:] א) לעיל ק"ב; ד) ואמר רש"י, ב) ברוב הכתיב ובה"ג הורסא רב סא. וכן נכון דלפי סדר הדרות רב פאה היה ג' יג' שנה צשפטת רב אשי. דק"ס, א) בותרס ל"ג חיבתא אלא מעתה. רפי מהרי"א ומהר"ם על ח"ס; א) לעיל ט': צ"ב ד"ה נכסי ומ"ס צמחצות נב. ד"ה ואמלמ, ב) ברשי"א לעיל טו. ד"ה בעל חוב ומוס' צמחצות נה. ד"ה ולשנא ועוד שם צמח' ט': ד"ה נכסי ומ"ס צמחצות נב. ד"ה ואמלמ, ב) ברשי"א על הרי"ף נוטף, דכתוב, א) ברפריה. ב"י. ונצטיל ביה, ב) בניי נוטף, ולא קאי דהא דכתב ביה שנין צמחצות אלא מלוה וכו', א) צ"ל נוטל הבעל הכל א"כ אין זה טובת הבעל מה פירות כי טוב לו וכו'. רש"י, ב) ב"ב נוטף, ולא אמרינן מינו להוציא. חכמת מנח,

הגהות הר"ח

א) נמי וקדים מלוה: ב) רש"י ד"ה צודה וכו' דלישקלינהו:

רבינו חננאל

ובטיא דשטתתא סרב יהודה, ורב אשי קאי כותיה. ואני' דאמר רב א"ל ספ"י רב זביד ורב אשיע"ב, לא ס"ל הא דרב יהודה, ורבינא נמי מקשה ליה לרב אשי אלא מעתה משכנתא דסורא דכתבי הכי במישלם שניא אילין וכו', אי כביש לשטר משכנתא ואמר לקוחה היא בידי נאמן, הא שני ליה בכל מאי דאקשי. [ואסן קנתן] איבעי ליה ללחן [למחוי]. ויאן לא איהו הוה דאפסיד [אנפשיה]. וישן אר"מ [כגון] דרב זביד ורב [עורין] ארבינא חולקין על רב [יהודה ורב] אשי, [חולקין] [וחלכין] אחר הרוב. [לא] עוד אלא רבינא דהואן כותיא פליג. עייס אפי' למצחא יודתני [חבעל הבית אומ' לשליט. רב נחמן אמ' [ה]כל כמנהג המקום, והטעין זולתי. [ה]מנהג עליו היראה. וקימנא] לן [קויתיה]. יתושם שאמרי השבחנן, [וב]על [חוב א]מ' אבינן חשביה,

א) אלו וזו רב ספא וכו'. ב) צ"ל ורב עיראל.

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיא.

עין מושפט
גר מצוה

6) לעיל עו. לקמן קיא.
7) גלעל קב. ועי' חס'י.
8) לקמן קיב: ד"ה שכיר
שפועות מה: 9) [לקמן קיב:]
10) ד"ה קיב: 11) ד"ה
מסוס חסרי ד"ה ה' שפועות,
12) [ע"פ חס:] [לקמן קיב:]
13) [ויקרא ע"פ:] 14) [לקמן
קיב:] 15) [ע"פ חס:] ע"י
הגרות חרי"י על הרי"ף
אות ב' שסובר שהי"י
חולק.

הגהות הב"ח
(א) גמ' ד"ה שפועות ורש"י
הללו:

מוסף רש"י
שכיר בומנו. אם תבטו
במך זמן נבייתו (שבוטחו
מה) נשבע ובטל. אם
זיום שפוע ממשלכתו תבטו,
נשבע שלא קבל וטול. שיה
אחד מן השפועים וטולין
האחרים ממשלכתו שפועות
(ממ): שתקנו לו חכמים
דסקיהו לשפועה ממשל
הבית ושפועי אשכנז, משום
ולא דמי לשכיר וי' דאמנו
גובה אלף כל הלילה: **שכן שכיר**
שפוע גובה כל הלילה וכל היום.
בשלמא שמואל מוקי לה בשכירות
שעות לילה אלף רב במאי מוקי
לה: **לדנין.** והכי קאמר שכיר שעות
יש שגובה כל הלילה ויש שגובה כל
היום וכדאמרינן: **אלף גובה כל היום**
אלמא האויל ומסכה פעולתו גובה
היה ליה שכיר שעות לילה וקמי
גובה כל הלילה וכל היום: מסוס לא
תגול. דהא אוקמינה בלחיה נשך
(דף סא.) לכובש שכר שכיר דאי גול
ממש מלאו דריבית ואונאה נפקא:
ה' שפוע. חמשה לאוין לא תעשוק
את רעך ולא תגולו ולא תלין ולא
תעשוק שכיר עני ואציון ביזמו תתן
שכרו ולא תגולו עליו השמש ועשה
ביומו תתן: **שם שכירות.** כולוהו כחד
ודאי לא משכחת לה אלף הכי קאמר
עבירות כל השמות הללו בשם שכירות
הן יש מהן בשכירות לילה ויש מהן
בשכירות יום: **גול.** משמע שאנסו
צירו מירו ממש טפי מעשוק דכתיב
(שמואל ב כג) ויגזול את החנית מיד
המלצרי וכן בצעלי שכם (שופטים ט)
ויגזלו את כל אשר יעבור עליהם
דרך: **מסקיף לה רב שפט.** על
כחמין עשוק דקא כפר ליה הוא
מדחייביה עליו מדעתה כהניס קרבן
שבועה דכתיב (ויקרא ה) וכחש
צעמיתו בפקדון או בשמונת יד וגו':
אלף אמר רב שפט וכו'. לקמן פריך לרב
שפט מתיי' לך דהא מודי ליה דעבד
בהדיה וקא גול ליה: **מ"ש גול דלא קשיא ליה.** הא
ליהו נמי גבי קרבן שבועה כתיב ואי
בב"ד כפר שבועה ויעולם גול לא
איכרי אלף א"כ אומר לו איני נותן לך:
אם הכי גרסינן הכי השפא בשלמא
הסס או בגול כפי. וכחש השתא
מכלל דלודי ליה מעיקרא כלומר
וכחש צעמיתו בגול צמה שהיה
גזולו עד עתה בתורת גול כחש
עכשיו וכפר ומקודם כחש קרוי
גול: **אלף הכא מי כתיב או**
צועשק. דנימא וכחש צועשק
דמעיקרא: או עשק כתיב. על ידי
הכחשה עשוק. **שעשוק כפר.**
משעה שהתחיל לתבוע עשוקו
כחיישה ולא נקרא עשוק על ידי
דבר אחר קודם כחיישה: **מתני'**
שכר נשבע ונוטל. עבר זמנו אינו
נשבע ונוטל. אם יש עדים שכתב
עליו ולא מדעתו: **המחהו.** נתקו
מאלו והעמידו אלף חנוני שהיה
פועל נר"ך לקנות פירות מחנוני
ואמר לו **צעל הבית לחנוני תן לו**
דנינר פירות ועלי לשלם: או **אמר**
לשולחני. תן לו דנינר מעות: נשבע
ונוטל. מפרש בגמרא: **ואם יש**
עדים שכתב. צומנו: גר **שופט.**
שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז
ואוכל נפילות וטריפות: **יש**
צו משום וכו'. מפרש בגמרא: **גב'**
מאחין

קיא א מיי פ"ח מהל'
שכירות הל' ד סגמ
לאוין קפא טושי"ע ח"מ
סי' שלט סעיף ז:
ק"ב ג טושי"ע שם סעיף
ט:
ק"ב ג מיי שם הלכה ב
טושי"ע שם סעיף ז:
ק"ד ד מיי שם טושי"ע
שם סעיף ז:
ק"ב ה מיי פ"ח מהל'
גולה ואכידה הל' ג
ד סגמ לאוין ק"א טו'
וטושי"ע ח"מ סי' שט סעיף
ז וסעיף ח ודלא כמובין
וטושי"ע:
ק"ב ו ד מיי שם פ"ו
הלכה ב וסעיף ז:
סגמ עשין עג:
ק"ו ה מיי פ"ח מהל'
שכירות הלכה א סגמ
לאוין קפא טושי"ע ח"מ
סי' שלט סעיף ז:
ק"ח ט ב מיי שם הל'
ד וסעיף שם סעיף
טושי"ע:
ק"ט ל מיי שם הל' ו
ועיין בהשגות
ובמגני' משה סגמ שם
טור ש"ע ח"מ סי' פט
סעיף ג:
ק"ב נ מיי שם הלכה א
סגמ שם:

אין עשוק כתיב. לא גרסינן שעשוק
כתיב: **ולמא חלקן הכתוב**
לעבור עליו בשני לאוין. לאו משום
דכתיב גול ועשוק שניה בלשון דייק
אלף משום דכתיב מרי לאוין ג-תימה
בשלמא הכא חילקן כדי לעבור עליו
בשני לאוין אלף גבי אשם גזולות למה
נכתבו שניהם או בגול או עשוק:
מאחין

כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה ושמואל אמר שכיר שעות דיום גובה כל היום ושכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום תנן שכיר שעות גובה כל הלילה וכל היום תיובתא דרב אמר לך רב לצדדין קתני שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה תנן היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יוצא ביום גובה כל היום יוצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתניא שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתניא שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל היום אמרו יכל הכובש שכר שכיר עובר בה' שמות (א) הללו ועשה משום יבל תעשוק את רעך ומשום יבל תגזול ומשום יבל תעשוק שכיר עני ומשום יבל תלין ומשום יביומו תתן שכרו ומשום יבל תבא עליו השמש הני דאיכא ביממא ליכא בליליא איכא בליליא ליכא ביממא אמר רב חסדא שם שכירות בעלמא היא והוא עושק ואיזהו גול א"כ חסדא ידך ושוב לך ושוב זה הוא עושק יש לך בידי ואיני נותן לך זה הוא גול מתקוף לה רב ששת איזהו עושק שהייתה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון דקא כפר ליה ממונא אלא אמר רב ששת נתתו לך זה הוא גול מתקוף לה אביי איזה הוא גול שהייתה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון בעינן דקא כפר ליה ממונא אלא אמר רב ששת נתתו לך זה הוא גול ולרב ששת מאי שנא עושק דקשיא ליה ומאי שנא גול דלא קשיא ליה אמר לך גול דגזוליה והדר כפריה אי הכי אפילו עושק נמי דהדר כפריה הכי השתא בשלמא התם כתיב או בגול מכלל דאודי ליה מעיקרא אבל גבי עושק מי כתיב או בעושק או עשוק כתיב שעשוק כבר רבא אמר זה הוא עושק זהו גול ולמה חלקן הכתוב לעבור עליו בשני לאוין: **מתני'** אחד שכר אדם ואחד שכר בהמה ואחד פועלת שכיר אחד עד בוקר אימתי בזמן שכתבנו לא תבעו אינו עובר עליו המחהו אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו לשכיר בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו אינו נשבע ונוטל אם יש עדים שכתבנו (בומנו) הרי זה נשבע ונוטל יגר תושב יש בו משום ביזמו תתן שכרו ואין בו משום לא תלין פועלת שכיר אתך עד בקר: **גב'** מני מתני' לא תנא קמא דמאחין ולא רבי יוסי רבבי יהודה מאי היא דתניא מאחין

תורה אור השלם
1 לא תעשוק את רעך
ולא תגזול לא תלין
שפועת שכיר אתך עד
בקר:
2 לא תעשוק שכיר עני
ואציון מאחין או מגרף
אשר בארבע בשעריך:
דברים יד יד
3 ביזמו תתן שכרו ולא
תבוא עליו השמש כי
עני הוא ואציון הוא נשא
את נפשו ולא יקרא
עליך אל יי ויקח בק
הטא:
4 אל תאמר לרעך לך
ושבו וקח אתן ויש
משל כג
5 נפש בן תהטא וקעלה
מעל בן וכחש בעמיתו
בפקדון או בתשומת יד
או בגזול או עשוק את
עמיתו: ויקרא כ א

רבינו חננאל
דקימין לן ר' יהודי ור'
שמעון הלכה כר' יהודה,
ותו איתורא הוא והילכת'
כרב באיסור.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות